

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1628. usque ad annum 1634

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1778

VD18 90118871

§. 92. Continuata Lutheranorum oppositio contra Cæsaris, Senatusque Augustani Decreta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67394](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67394)

Sæc. XVII.
A. C. 1630.

§. XCII.

*Continuata Lutheranorum oppositio
contra Cæsaris, Senatusque
Augustani decreta.*

Postquam vero Lutheranæ sectæ ad-
dicti Cæsarem Ratisbonam ad Im-
perii comitia profectum compererant,
mox die decima Septembris eidem li-
bellum supplicem porrigebant, in quo
præprimis falso exposuere, quod Cæ-
sarei Deputati in Nosocomio & Orpha-
notrophio constitutos *ad immutandam
Religionem suam* coegerint, cum tamen
nonnisi Catholicorum Ecclesias, con-
ciones & Catecheses, ut inde de sectæ
sue veritate vel falsitate, relicta ipsis cre-
dendi libertate edocerentur, frequen-
tare iussi fuissent. Querebantur insu-
per, quod orphani rursus ad Orphanotro-
phium redire coacti, & in Collegio
Annæo, cujus tamen administratio so-
lis Lutheranis competeret, Catholicus
Oeconomus fuerit subrogatus: hinc sup-
plicabant, ut Cæsar juxta decretum
anno 1555. urbem Augustanam, sicut
ceteras Imperii civitates in Augustanæ
Confessionis exercitio quiete relinque-
re velit, eoquod ibi cives post abroga-
tum *Interim*, semper Augustanam Con-
fessionem tam ante quam post Passa-
vien-

Sæc. XVII. A. C. 1630. viensem transactionem professi fuissent. ac Mense Aprili anno 1552. proin ali-
 quot ante præfatam pacem Mensibus
 Mauritius Saxoniae, Elector Prædicantes, qui ob rejectum *Interim* exularunt
 revocavit, eosque (exceptis tribus contra Cæsarem petulanter invehentibus
 Carolus V. approbavit, demum ven-
 ex Augustanæ Confessionis urbibus ali-
 Præcones fuerint accersiti, qui circa
 Cænam Zwingliano errori adversabantur,
 ac Formulæ concordiæ Zwingliani-
 nis contrariæ subscribebant: quinimo
 ipsemet Senatus anno 1587. in sua apo-
 logia contra Mylium falsus sit, quod
 anno 1552. Ecclesiis de Præconibus
 Lutheranis prospexerit: cumque anno
 1586. Senatus quosdam Prædicantes
 urbe expulerit, ac Lutherani cives reli-
 quorum, utpote de fide suspectorum
 concionibus interesse detrectarint, tum
 Nicolaus Selnecerus & Joannes Pappus
 visitationem & Examen anno 1591. in-
 stituisent, atque ex Augustanis Præ-
 conibus nonnisi tres approbassent, ce-
 teris ob ignorantiam vel alia crimina
 indignis, officio cedere jussis. His ad-
 debant, quod Prædicantes, qui dicti
Interim adversati sunt, ad Helvetios
 quidem emigrarint, inde tamen haud
 inferri possent, eos Zwinglii secta fuisse
 imbutos: Melhornii autem turbidum
 hominem

hominis epistola nunquam in *forma authentic* fuerit exhibita, aliunde vero

Sæc. XVII.
A. C. 1630.

utpote unius hominis in propria causa testantis valde suspecta. His plura alia jam sæpius regesta addidere, quin tamen diffiteri potuerint, quod anno 1527. Michael Cellarius seu Keller, ceterique Prædicantes per plures annos Zwinglii doctrinam circa Eucharistiam tam aperte tradiderint, ut Joannes Frosch & Stephanus Kastenbaur

(quorum prior se *Ranam*, alter *Agri-*
colam nominabant) apud Senatum de-
super questi, exulare coacti sint, aliis

Chron. Aug.
p. 3. fol. 21.
22. 30. &
seqq.

& præcipue Bonificio Wolffarto, qui Scwenkfeldium hospitio exceperat, Sebastiano Maiero, Theobaldo Nigro, & Wolfgango Musculo Zwinglianis Prædicantibus a Senatu evocatis, qui Ecclesie ritus juxta Zwinglii doctrinam, & anno 1533. Catechismum Heidelbergæ a Calvinistis adoptatum invexere, & Wolffartus necnon Sixtus Betuleius Zwingliani Præcones juventuti instituendæ anno 1535. præfecti fuerint, imo Martinus Buzerus itidem Zwinglianus Augustam accersitus, sacram Crucifixi imaginem, Altaria, sepulcra everterit, Apostolorum festa abrogavit, & anno 1543. Musculus novam scholæ normam Senatus jussu invexerit, dein & Bernardinus Ochinus notus ille *Cal-*
vinista

Sæc. XVII. *vinista* Italice in Ecclesia ad S. Annam
 A. C. 1630. concionatus fuerit, ac ipsemet Senatus
 in allegata apologia contra Müllerum
 anno 1587, testatus fuerit, notum esse
 singulis, quod usque ad annum 1548
 Prædicantes nequaquam Lutherana
 sed *Zwingliana* sectæ addicti fuerint
 & ipsemet Müllerus seu Myllius pu-
 blice defunctos Prædicantes, tanquam
 impuræ doctrinæ seminatores, & Se-
 ductores traduxerit, & præcipue Bo-
 nifacium Wolffart, *Malefacium* in suis
 publicis declamationibus nominavit
 eosque unacum eorum Catechismo Au-
 gustæ 1535. typis impresso damnavit
 Anno autem 1548. die vigesima Julii
 acceptato *Interim* Prædicantes *Interim*
 mistæ die prima Adventus a suggestis
 declamarint, singulis diebus festis &
 Dominicis Missam deinceps esse cele-
 brandam docuerint, ejectisque unde-
 cim Prædicantibus, qui dicto *Interim*
 repugnantes ad Helvetios aufugere
 Prædicantes *Interim* mistæ anno 1538
 doctrinam (excepto Sacerdotum con-
 jugio & Calice) Catholicam populis
 exposuerint: abjecto autem *Interim*
 fisco cultu, excussoque Cæsaris jugo
 præfati Prædicantes ex Helvetia fue-
 rint revocati, quos Zwinglii doctrinam
 infectos esse haud negari potuerat
 cum sequenti anno ex illis Flinerus
 Dax

Daxerus, & Traheus urbe expulsi a Sæc. XVII.
 pud Calvinistas Præconum officio functi A. C. 1630.
 fuissent. Postea vero ex Præconibus
 aliqui, exterius duntaxat Confessione
 Augustanæ sese addictos simularint, imo
 etiam Melhornius Leonardum Bäch-
 linum Pastorem, cujus Diaconus erat,
 ceterosque Prædicantes accusarit, quod
 Zwinglii doctrinam palam circa Eucha-
 ristiam tradiderint, Prædicantes vero
 hanc labem nullo scripto, sed dunta-
 xat adhibita vi & accusatoris exilio a
 se amoverint, nec eorum ullus ejus
 librum refellere ausus fuerit (*) sed
 unice, ne ab Augustana Confessione
 recessisse viderentur, Prædicantes an-
 no 1555. die vigesima septima Septem-
 bris, proin post pacem religiosam no-
 vam consarcinarint Ecclesiasticæ disci-
 plinæ normam, qua decepti Duumviri
 Senatusque Augustanus ex vulgi opi-
 nione asseruerunt, quod (exceptis duo-
 bus) Lutherani Pædagogi Gymnasio,
 & Ecclesiis Præcones Augustanæ Con-
 fessione addicti fuerint præpositi, pro-
 curante ipso Melanchtone, qui tamen
 ipse, testantibus Schlüsselburgio &
 Huttero, a morte Lutheri cum Zwing-
 lianis colluserat.

Hunc

(*) Titulus hujus libri erat: *Danz der Aug-
 spurgischen Predigern, Ravenspurg. An. 1555.*

Sæc. XVII. Hunc Lutheranorum libellum sup-
 A. C. 1630. plicem Imperator acceptavit, ejusque
 tenorem Cæsareo-Aulico Consilio, ut
 desuper deliberaret, tradidit, ac die
 vigesima nona Septembris Hieronymus
 de Imhoff, & Bernardo de Rhelinge
 Duumviris injunxit, ut administratio
 Gymnasii rationes, ceteraque mobilia
 ab exauctoratis Administratoribus re-
 peterent, ac interim per alios admi-
 nistrarent; cum vero Cæsari insinua-
 tum fuisset, quod Lutherani præfatum
 Gymnasium, in quemdam Electorem
 aut Principem A catholicum transfere-
 molirentur, sub obtentu, quod ex Fun-
 datorum lege a Senatu confirmata cau-
 tum fuisset, hoc Gymnasium cessante
 penitus Augustanæ Confessionis exer-
 citio ad alium A catholicum locum esse
 transferendum, hinc Cæsar de genui-
 na hujus foundationis serie edoceri pe-
 tiit. Postquam igitur præfati Admi-
 nistratores, hoc Gymnasium a Luthe-
 ranis pro Augustanæ Confessionis ju-
 ventute erectum fuisse, ex variis mo-
 numentis docuerant, Senatus eos ad
 Cæsarem remisit, interim vero cunctis
 Lutheranis præcipue Prædicantibus,
 qui cives erant, iterato præcepit, ut
 diebus festis & Dominicis Catholicorum
 Ecclesias frequentarent; nec in suis
 ædibus Lutherani cantilenas canerent

Sæc. XVII.
A. C. 1630.

ut autem Lutherani denuo hoc mandatum eluderent, Senatui exposuerunt, quod facta ad Cæsarem appellatione lis penderet, pendente autem lite executio suspenderetur; hac ratione confisi Cæsarem, ut ulteriorem Reformationis executionem inhiberet, tradito libello supplicii rogarunt, interim vero, nequidem exspectato Cæsaris responso, non modo Cæsareis mandatis palam refragati sunt, sed insuper eos etiam, qui Cæsari ac Senatui obtemperantes, Catholicorum Ecclesias frequentare parati erant, apostatas, hypocritas, sycophantas, adultatores &c. nominarunt, ipsamque Religionem Catholicam, quam ignorabant, blasphemantes, falsis commentis ludibrio ac contemptui tam petulanter habuere, ut Senatus die vigesima prima Novembris sub severissimis poenis publicas ejusmodi pacis Religiosæ transgressiones inhibere cogeretur. Nihilominus Lutherani tam die decima septima, quam vigesima tertia Decembris iteratis fatigante aculeatis libellis Duumviros Senatūque fatigarunt, quin vel in ullo articulo sese Cæsareis mandatis subjicere vellent, quinimo Prædicantes suis potius urbe, & Administratores suis officiis, imo & mulierculæ ex Nosocomiis excedere, quam Cæsari & Senatui

Sæc. XVII. tui morem gerere mallent: Postremo Senatus eisdem exprobrans, quod in suis libellis Cæsarei mandati verba nequiter depravarint, hacque fraude cives ad Senatus contemptum incitarint, & contumaces propter pertinaciam laudibus extulerint, denuo die trigesima Decembris illos ad debitam obedientiam hortabatur.

§. XCIII.

Principum, Ordinumque Protestantium querelæ super Cæsarei edicti restitutione & militari licentia.

Lotich. rer. Germ. l. 29. cap. 2. Brachel. Hist. l. 4. Khevenhill. Annal. Ferd. t. II. p. 1015.

Ad frangendam Austriacæ Domus potentiam nil eo tempore magis expeditum censebatur, quam potentum hostium provocatio, & victoriosi exercitus imminutio; ad illam plurimum conferebat Cæsareum restitutionis edictum, hanc vero honestabant præterea Cæsareorum militum licentiæ, & immodicæ Tribunorum exactiones. Nihilominus Ferdinandus Imperator quantumvis quorsum hæ querelæ spectarent, haud ignarus, Viennæ Mensis Februario Imperii comitia Ratisbonæ habenda ad diem tertiam Junii indicit, ut sublata inter Principes diffidentia